

TOIMEENTULOTUKIPALVELU

Myöntämisperusteet

lääkäiden palvelut, lapsiperheiden palvelut, työikäisten palvelut

Sisältö

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet.....	3
1 Ehkäisevä toimeentulotuki.....	4
2 Etuuskäsittely ja työntekijän päätösvalta.....	4
3 Perusosan alentaminen.....	4
4 Asiakasmaksut.....	5
5 Edunvalvontapalkkiot	5
6 Elatusapu	6
7 Erityisruokavalio	6
8 Harrastusmenot	6
8.2 Lasten harrastusmenot	6
9 Kansalaisuushakemus, oleskelulupa ja muut asiakirjat	6
10 Kuolemantapaukseen liittyvät menot ja hautauskulut	7
10.1 Kuolemantapaukseen liittyvät menot	7
10.2 Hautauskulut	7
11 Kodinkoneet, kalusteet ja muu irtaimisto	9
11.1 Kalusteet ja muu irtaimisto	9
11.2 Kodinkoneet ja pölynimuri	10
11.3 HD-siirtymän edellyttämät laitehankinnat.....	10
12 Lasten tarvikkeet ja muut lapsiperheen menot	10
12.1 Lasten tarvikkeet	11
12.2 Muut menot.....	11
13 Matkakulut	11
13.1 Paikallisliikennekulut	11
13.2 Työllistymistä edistävä toiminta ja matkakorvaukset	11
13.3 Matkalippu kotipaikkakunnalle palaamiseksi	12
13.4. Ulkomaille matkustaminen ja ulkomailla oleskelu.....	12

13.5. Sosiaalisen kuntoutuksen matkat.....	12
14 Lainat, osamaksut ja muut velat	12
15 Kulkuvälineet	12
15.1 Auto, autotarvikkeet ja -vakuutus	13
15.2 Polkupyörä	13
16 Opiskelijan opintoihin liittyvät menot	13
17 Perhejuhlat	14
18 Terveysthuoltomenot.....	14
18.2 Lääkkeet	14
19 Vaate- ja jalkinemenot	15
19.1 Laitoshoidossa olevien vaate- ja jalkinemenot	15
19.3 Sairauden aiheuttamat vaate- ja jalkinemenot	15
20 Velat	15
21 Vuokravelka, vuokratähti.....	16
22 Vuokravakuus, varastomaksut ja muuttokustannukset	16
22.1 Muuttokustannukset	16
22.2 Varastomaksut	16
22.3 Vuokravakuus	16

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet

Tässä liitteessä määritellään täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisen kriteerejä normitettujen summien osalta. Myöntämisperusteissa mainitut summat ovat enimmäismääriä, tuki myönnetään aina edullisimman vaihtoehdon mukaan. Myöntämisperusteet eivät rajoita viranhaltijoiden yksilö- ja perhekohtaista harkintaa. Myöntämisperusteet on tehty täydentämään

täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisen ohjetta. Lastensuojelulain mukaisen jälkihuollon taloudellisen tuen sekä itsenäistymisvarojen normit määritellään erikseen.

1 Ehkäisevä toimeentulotuki

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktiivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevä toimeentulotuki on suunnitelmallisen sosiaalityön väline akuutteihin kriisitilanteisiin tai niiden ehkäisemiseen. Tukea voidaan myöntää siis myös henkilölle/perheelle, joka ei muutoin olisi toimeentulotukeen oikeutettu, mikäli ennalta ehkäisevän tuen myöntämisellä voidaan esimerkiksi ehkäistä pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden syntyminen. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen edellyttää pääsääntöisesti palvelutarpeen arviointia.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää yleensä tuen saajan aktiivointia tukeviin toimenpiteisiin, koulutuksen loppuun suorittamiseen työmarkkina-aseman parantamiseksi, työllistymistä tukevan uuden pätevyyden tai ammatin saamiseksi, asumisen turvaamiseksi vuokratuella, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkempia myöntämisperusteita ja tuen euromääräisiä rajoja ei kaikilta osin ole tarkoituksenmukaista tarkemmin määritellä, koska ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen perustuu yksilökohtaiseen harkintaan eikä sitä myönnetä kaavamaisesti.

2 Etuuskäsittely ja työntekijän päätösvalta

Osassa Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta on täydentävän toimeentulotuen päätösvaltaa delegoitu etuuskäsittelijöille tai toimistosuhteereille. Etuuskäsittely tekee päätöksiä itsenäisesti sen mukaan mitä tässä dokumentissa linjataan. Sosiaalialan ammattilaiset vastaavat asiakkaiden sosiaalihuollon kokonaisuudesta, ja linjaavat esimerkiksi asiakassuunnitelmassa tarvittaessa täydentävän toimeentulotuen myöntämisestä. Etuuskäsittely käyttää yksilökohtaista harkintaa erityisesti pitkäaikaisten toimeentulotukiasiakkaiden kohdalla.

Etuuskäsittelijä voi tehdä kielteisen päätöksen asiasta, johon hänellä olisi oikeus myöntää toimeentulotukea. Jos hakijan perustelut eivät ole tiedossa etuuskäsittelijä pyytää lisätietoja asiakkaalta ja konsultoi tarvittaessa sosiaalialan ammattilaista.

3 Perusosan alentaminen

Kela on ainoa päätösvaltainen viranomainen käsittelemään perusosan alennuksia. Ennen perusosan alentamista tulee Kelan ohjata asiakas tarvittaessa hyvinvointialueen sosiaalityöhön palvelutarpeen arviointia varten. Kelan tulee tiedottaa tästä asiakkaalle etukäteen. Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja arvioi asiakkaan tilanteen palvelutarpeen arvioinnissa. Asiakas toimittaa palvelutarpeen arvion tai asiakassuunnitelman Kelaan, joka voi ottaa sen huomioon päätöksenteossaan. Hyvinvointialueen viranomainen ei voi määrätä Kelan päätöksenteosta, mutta

voi asiakasta kuultuaan antaa lausunnon perustoimeentulotukiasian käsittelyä varten (Laki toimeentulotuesta 15 §).

4 Asiakasmaksut

Asiakasmaksulain 11 §:n mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Kela voi ohjata asiakkaan sosiaalityöhön silloin kun asiakas hakee toimeentulotukea eikä pysty itse hakemaan esim. asiakasmaksun alentamista tai poistamista tai asiakas on pitkäaikaisesti laitoshoidossa yli 6 kk ajan ja Kela arvioi, ettei asiakas esimerkiksi ikänsä tai terveydentilansa vuoksi pysty huolehtimaan mahdollisesta muutosta tai muutoin asioidensa hoidosta eikä asiakkaalla ole taloudellisiin asioihin määrättyä edunvalvojaa, jonka puoleen kääntyy.

Kotihoito ja tukipalvelut

Kotihoidon palvelumaksu määräytyy maksukyvyn mukaan (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 10 § ja 11 §). Kotihoidon ja turvapalvelujen maksut kuuluvat lähtökohtaisesti perustoimeentulotuessa huomioitaviin menoihin.

Tukipalvelujen maksut kuuluvat lähtökohtaisesti perustoimeentulotuen perusosaan. Kela voi siirtää poikkeuksellisesti tukipalveluista aiheutuvia menoja asiakkaan pyynnöstä suoraan hyvinvointialueelle käsiteltäväksi ja näissä erityistilanteissa voidaan käyttää asiakaskohtaista harkintaa tukipalvelujen maksujen huomioimisessa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen menoina.

Hoitotarvikkeiden kuten vaippojen saamisesta päättää lääkäri tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Asiakasta ohjataan ottamaan yhteyttä asuinkunnan terveystieteiden keskuksen hoitotarviketarpeen määrittelyä varten. Kelan vammaistukipäätöksen ja eläkkeensaajan hoitotukipäätöksen voi tarvittaessa pyytää nähtäväksi, jotta nähdään, mitä menoja siinä on huomioitu. Hoitotuki saattaa kattaa mm. vaippakustannuksia.

5 Edunvalvontapalkkiot

Digi- ja väestötietovirasto perii edunvalvonnassa olevilta edunvalvontapalkkion ja tilintarkastusmaksun. Välttämättömät edunvalvontapalkkiot ja tilintarkastusmaksut huomioidaan edunvalvojan ilmoituksen tai laskun mukaisesti täydentävän toimeentulotuen laskelmassa sen kuukauden menona, jolloin ne eräänntyvät. Asiakkaan on toimitettava tiliotteet kahdelta kuukaudelta ja tileillä olevat varat huomioidaan laskelmassa ja päätöksessä. Mikäli asiakkaalla on varaa, vastuu laskun maksamisesta kuuluu asiakkaalle.

Jos asiakkaalla on säännölliset tulot, esimerkiksi eläke, ja asiakkaan perustoimeentulotukilaskelma on kuukausittain ylijäämäinen, on edunvalvojan tehtävä jättää asiakkaan edunvalvontatilille säästöön varoja edunvalvontapalkkiolaskua varten. Näin tarvetta toimeentulotuen hakemiseen ei tulisi syntyä.

Huomioitavaa on, että jos asiakas on asumispalveluissa, tulee edunvalvontapalkkio ottaa asiakkaan menona huomioon asiakasmaksupäätöstä tehtäessä. Näin tarvetta toimeentulotuen hakemiseen ei tulisi syntyä.

6 Elatusapu

Elatusapumenoja ei oteta huomioon. Mikäli elatusavun määrä ei vastaa hakijan nykyistä maksukykyä, ohjataan hakija ottamaan yhteyttä lastenvalvojaan.

7 Erityisruokavalio

Ravintomenot kuuluvat ensisijaisesti perusosalla katettaviin menoihin. Keliakiasta aiheutuvien ravintomenojen huomioiminen kuuluu Kelan maksamaan toimeentulotukeen. Muusta sairaudesta aiheutuvat erityisruokavaliomenot voidaan huomioida, kun hakija esittää lääkärintodistuksen ja tositteet (esim. ruokakaupan ostokuitit) sairaudesta aiheutuvista tavallista suuremmista ruokamenoista.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Erityisruokavalio	38 € / kk

8 Harrastusmenot

8.1 Aikuisten harrastusmenot

Lähtökohtaisesti aikuisten harrastusmenot sisältyvät perusosalla katettaviin menoihin. Kotikunnan tukema kulttuuri- tai liikuntaharrastus (esim. Kimmoke, Let's Go Liiku) voidaan huomioida menona. Jos kunnassa ei ole tämänlaista palvelua, voidaan saman hintaluokan harrastusta tukea maksusitoumuksena tai laskua vastaan toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakkaille.

8.2 Lasten harrastusmenot

Lähtökohtana on, että käytetään tarjolla olevia maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Harrastustoimintaan liittyvät menot voidaan huomioida laskua tai muuta tositetta vastaan toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakkaana olevalle perheelle ellei vastaavaa avustusta ole muualta myönnetty eikä perheen ole mahdollisuutta saada kustannuksiin maksunalennusta vähävaraisuuden vuoksi. Asiakas ohjataan selvittämään mahdollisuutensa maksun alennukseen tai vapautukseen.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Aikuinen	100 € / vuosi
Kouluikäinen	300 € / vuosi
Alle kouluikäinen	100 € / vuosi

9 Kansalaisuushakemus, oleskelulupa ja muut asiakirjat

Kansalaisuushakemuksia ja niihin liittyviä kielikoemaksuja ei oteta menoina huomioon. Oleskelulupien kustannukset, henkilökortti ja passi kuuluvat perustoimeentulolla katettaviin menoihin.

10 Kuolemantapaukseen liittyvät menot ja hautauskulut

10.1 Kuolemantapaukseen liittyvät menot

Hautajaistilaisuuteen osallistumiseen liittyvät menot voidaan huomioida, kun kyse on lähisukulaisesta (omat vanhemmat, lapset, sisarukset, puoliso ja isovanhemmat). Hautaustilaisuuden järjestämisestä aiheutuneita menoja ei huomioida.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Matkakustannukset hautajaisiin	Edullisimman matkustustavan mukaan
Kukat	35 €
Hautajaisvaatteet	50 €

10.2 Hautauskulut

Omaisten/kuolinpesän hoitajan tulee hakea ensin Kelasta perustoimeentulotukipäätös vainajalle vainajan kuolinkuukaudelle. Pesän ilmoittaja on velvollinen antamaan vainajan varallisuudesta ja hautausmenoista oikeat tiedot, eikä tahallisesti jättää mitään ilmoittamatta. Pääsääntöisesti hautaukseen liittyvät kulut käsitellään perukirjan valmistuttua. Mikäli päätös toimeentulotuesta tehdään ennen perukirjan laatimista, ja perunkirjoituksessa tulee ilmi sellaisia vainajan varoja, jotka eivät ole olleet pesän ilmoittajan tiedossa toimeentulotukea haettaessa, voidaan kuolinpesälle myönnetty toimeentulotuki periä takaisin.

Toimeentulotukea hautausmenoihin haetaan ensisijaisesti siltä hyvinvointialueelta, jossa vainaja oleskeli vakinaisesti (Laki toimeentulotuesta 27 §). Hautausmenoihin myönnettävä toimeentulotuki perustuu aina laskelmaan. Tulona huomioidaan kaikki vainajan varat, ja menona toimeentulotuksessa hyväksyttävät hautausmenot. Mikäli vainaja on ollut avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa, huomioidaan laskelmassa myös puolison varallisuus, ellei puolisoilla ole avioehtoa. Toimeentulotukea hautausmenoihin voidaan myöntää vain siinä tapauksessa, että laskelmasta tulee alijäämäinen.

Mikäli vainajalla on omaisuutta (kiinteistö, asunto-osake jne.), tehdään hylkäävä päätös varallisuuden perusteella. Poikkeuksena esimerkiksi tilanne, jossa leski jää asumaan yhteiseen asuntoon (hallintaoikeus). Tällöin täydentävä toimeentulotuki myönnetään perinnällä varallisuudesta.

Toimeentulotuki hautauskuluihin myönnetään aina takaisinperinnällä kuolinpesän (mahdollisesta) varallisuudesta. Tuki maksetaan ensisijaisesti maksusitoumuksena hautaustoimistolle tai suoraan hautauslaskuihin.

Kuolinkuukaudelta kuolinpäivän jälkeen maksettu eläke ja asumistuki jäävät kuolinpesälle, mutta kuolinkuukautta seuraavalta kuukaudelta maksetun eläkkeen ja asumistuen eläkkeenmaksaja perii takaisin. Elinajalta takautuvasti maksetut etuudet jäävät kuolinpesälle. Omaisten tulee huolehtia, että he hakevat vainajalle työttömyys- ja muut mahdolliset etuudet kuolinpäivään saakka. Myös tiedossa oleva veronpalautus ja jäsenosuudet (esim. TOK, OP) ovat kuolinpesälle myöhemmin maksettavaa varallisuutta.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Vainajalta jääneet maksamattomat laskut	Omaisetsittävät usein laskuja, jotka ovat jääneet vainajalta maksamatta. Näitä ei huomioida menona toimeentulotuessa, koska ne merkitään vainajan jälkeen laadittavaan perukirjaan velaksi.
Hautaaminen toiselle paikkakunnalle	Jos vainaja halutaan haudata toiselle paikkakunnalle, huomioidaan enintään ne kustannukset, jotka olisivat syntyneet, jos vainaja olisi haudattu kotipaikkakunnalle. Mikäli vainaja haudataan ulkomaille eikä Suomessa ole syntynyt tosiasiallisia hautauskustannuksia, ei huomioitavia hautausmenoja ole lainkaan. Ruumiin ulkomaille kuljetuksesta aiheutuvia menoja ei huomioida.
Perukirja	Perukirjan tekeminen on omaisten vastuulla. Mahdollisia perunkirjoituskuluja ei huomioida menona, vaan kulut voidaan merkitä perukirjaan kuolinpesän velaksi.
Hautaus muistolehtoon	650 € Hautauskulut sisältävät arkun, vainajan arkkuun huollon, kuljetuksen siunauskappeliin, tarvittavan avun kuljetuksessa ja arkkuun laitossa, arkun kukkakoristeen, hautauslupien hakemisen sekä mahdolliset kappelin, papin ja kanttorin tilaamisen kustannukset.
Arkkuhautaus	650 €, lisäksi kantajat 30 €/kantaja Hautauskulut sisältävät arkun, vainajan arkkuun huollon, kuljetuksen siunauskappeliin, tarvittavan avun kuljetuksessa ja arkkuun laitossa, arkun kukkakoristeen, hautauslupien hakemisen sekä mahdolliset kappelin, papin ja kanttorin tilaamisen kustannukset.
Urnahautaus	700 €, lisäksi urna 50 € Hautauskulut sisältävät arkun, vainajan arkkuun huollon, kuljetuksen siunauskappeliin, tarvittavan avun kuljetuksessa ja arkkuun laitossa, arkun kukkakoristeen, hautauslupien hakemisen sekä mahdolliset kappelin, papin ja kanttorin tilaamisen kustannukset.

Hautauskulojen huomioimisessa on käytettävä harkintaa ja huomioitava hyvinvointialueen eri alueiden hintataso. Muut mahdolliset hautauksesta aiheutuneet välttämättömät erityiskulut, kuten erikoiskokoisesta arkusta aiheutuneet kulut voidaan huomioida menona.

Hautapaikka ja seurakunnan kustannukset: hautaus tapahtuu mahdollisuuksien mukaan muistolehtoon.

Seurakunnan kustannuksina huomioidaan:

- Muistolehto: tuhkaus, haudan lunastus, haudan avaus, peitto ja kunnostus
- Arkkuhautaus:
  - Matala arkkuhauta: haudan lunastus, haudan avaus, peitto ja kunnostus
  - 2-sijainen arkkuhauta: haudan lunastus, haudan avaus, peitto ja kunnostus
- Urnahautaus: haudan lunastus, haudan avaus, peitto ja kunnostus, tuhkaus

Jos vainajalla on oma hautapaikka, voidaan huomioida haudan hallinta-ajan pidennys. Seurakunta edellyttää, että haudan hallinta-aikaa on jäljellä vähintään 20 vuotta arkkuhautauksessa.

Arkkuhautauksessa voidaan huomioida kiven siirto ja paikalleen asetus, enintään 500 euroa (ei kuitenkaan kaiverruksia). Uurnahautauksen osalta kaiverruksen tekemisestä johtuvaa kiven siirtoa ei huomioida. Hautakiveen tai muistolaattaan ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea, koska muistomerkin hankkiminen ei ole välttämätöntä.

Kunnan velvollisuus huolehtia hautausjärjestelyistä: jollei vainaja ole eläessään nimenomaisesti toivonut tietyn henkilön huolehtivan hautaamiseen, tuhkaamiseen ja tuhkan käsittelyyn liittyvistä järjestelyistä, voivat järjestelyistä huolehtia vainajan eloonjäänyt puoliso tai kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyt henkilö sekä lähimmät perilliset.

Jollei kukaan yllä mainituista henkilöistä huolehdi järjestelyistä, voi myös muu vainajan läheinen huolehtia niistä. Muussa tapauksessa järjestelyistä huolehtii se kunta, jossa vainajalla oli kuollessaan kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta, tai, jos vainajalla ei ollut kotikuntaa, se kunta, jossa vainaja kuollessaan asui. (Hautaustoimilaki 23§)

11 Kodinkoneet, kalusteet ja muu irtaimisto

Kodin hankintoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea henkilöille, joilla on perustoimeentulotuen asiakkuus ja joilla ei ole irtaimistoa ja tarvikkeita tai henkilöille, joiden ei ole mahdollista hankkia irtaimistoa tai ko. tarvikkeita lähiaikoina. Kalusteiden ja muun irtaimiston tarve arvioidaan tilannekohtaisesti.

11.1 Kalusteet ja muu irtaimisto

Asiakkaita ohjataan tekemään hankinnat (pl. sänky) kierrätettynä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Ensisijaisesti suositetaan maksusitoumuksen antamista. Myöntämisperusteissa mainitut hinnat ovat enimmäismääriä, maksusitoumus myönnetään edullisimman mukaan.

Kodin välttämättömän irtaimiston hankintamenot voidaan ottaa huomioon esimerkiksi pitkään asunnottomana olleille, jotka saavat asunnon, pitkäaikaisesta laitoshoidosta kotiutettaville, tukiasunnoista omaan asuntoon siirtyville tai muusta perustellusta syystä. Välttämättömäksi irtaimistoksi lasketaan ruokapöytä, koulu- tai työpöytä, tuolit, vuodevaatteet ja pyyhkeet, matot, verhot, valaisimet ja astiat. Lisäksi voidaan huomioida sängyn (sis. patja) hankintamenot. Pelkästään muuton takia irtaimiston hankinnasta aiheutuvia menoja ei huomioida. Hakijan on pyydettäessä selvitettävä, mitä on tapahtunut aikaisemmalle kodin irtaimistolle.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Kodin irtaimisto (pl. sänky)	Huomioitava hankintamenot: • 300 € yhden hengen talous • 400 € avo- tai aviopari • 100 € lisää per lapsi
Sänky (sis. patja)	Huomioitavat hankintamenot: • Aikuinen 200 € • Parisänky (min. 140 cm) 400 € • Lapsen tai nuoren sänky 150 € • Lapsen pinnasänky 100 €
Huonekalujen kuljetuskulu	Halvimman mahdollisimman vaihtoehdon mukainen kuljetuskulu voidaan huomioida menona, jos hakijalla ei ole itse mahdollisuutta kuljettaa/hoitaa kuljetusta.

11.2 Kodinkoneet ja pölynimuri

Mikäli taloyhtiössä tai asuinalueella on asukkaiden käytössä oleva pesutupa, pesukoneen hankintakulua ei pääsääntöisesti huomioida. Pesutuvan mahdolliset käyttökulut kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin.

Pesukoneen hankintameno voidaan kuitenkin huomioida myös edellä mainitussa tilanteessa erityisin perustein. Erityisiä perusteita ovat esimerkiksi pitkäaikainen ja vaikea sairaus tai liikuntarajoite. Myös monilapsiperheille voidaan harkinnalla myöntää tuki pesukoneen hankintaan.

Asiakkaan tulee aina selvittää kodinkoneen korjausmahdollisuudet ja -kustannukset sekä myyjän takuu- ja kotivakuutuksen korvaavuustilanteesta. Avustus kodinkoneeseen myönnetään kertaluonteisesti. Mikäli tarve toistuu, avustusta myönnetään pääsääntöisesti enintään 5 vuoden välein. Hankintojen kuljetuksissa noudatetaan ensisijaisesti omatoimisuusperiaatetta.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Pesukone	300 €
Pölynimuri	75 €
Pesukoneen kuljetuskulu	Halvimman mahdollisimman vaihtoehdon mukainen kuljetuskulu voidaan huomioida menona, jos hakijalla ei ole itse mahdollisuutta kuljettaa/hoitaa kuljetusta.

11.3 HD-siirtymän edellyttämät laitehankinnat

Kustannukset voidaan ottaa huomioon toimeentulotukilain (1412/1997) 7 c §:n mukaisina harkittuina menoina, jos ne katsotaan välttämättömäksi yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollistamiseksi yksilöllisen harkinnan perusteella:

- Asiakkaalla ei ole muita välineitä seurata tv-lähetyksiä. Asiakas ei omista älypuhelin tai hän ei osaa käyttää sitä.
- Asiakkaan käytössä oleviin asuintiloihin ei kuulu yhteiskäytössä oleva televisio. Asumispalveluasiakkailla on lähtökohtaisesti mahdollisuus tv:n katseluun yhteisissä tiloissa.
- Asiakkaalla on pitkä toimeentulotukiasiakkuus ja hänellä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta säästää uuden tv:n hankintaan. Säästämahdollisuuksia arvioitaessa on otettava huomioon, että muutos tapahtuu vuoden 2025 keväällä.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Televisio	185 €
Television kuljetuskulu	Halvimman mahdollisimman vaihtoehdon mukainen kuljetuskulu voidaan huomioida menona, jos hakijalla ei ole itse mahdollisuutta kuljettaa/hoitaa kuljetusta.

12 Lasten tarvikkeet ja muut lapsiperheen menot

12.1 Lasten tarvikkeet

Lasten tarvikkeet sisältyvät pääsääntöisesti lasten perusosiin. Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaana olevalle perheelle voidaan myöntää lastentarvikkeisiin tukea. Asiakasta ohjataan aina ensisijaisesti hankkimaan tarvikkeet kierrätettyinä.

Tuki myönnetään pääsääntöisesti perheelle vain kerran. Tuki myönnetään ensisijaisesti rahana hankintatositteisiin tai kustannusarvioon perustuen. Lastaan säännöllisesti tapaavalle vanhemmalle voidaan huomioida menona lapsen sängyn hankinta.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Lasten rattaat	85 €
Yhdistelmä rattaat	200 €
Turvaistuin	100 €
Lapsen sänky/pinnasänky	Ks. 11.1 Kalusteet ja muu irtaimisto

12.2 Muut menot

Lasten tapaamiskulut, iltapäiväkerhomaksut ja päivähoitomaksut kuuluvat perustoimeentulolla katettaviin menoihin. Lasten sairauskuluvakuutusta ei huomioida menona.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Lasten leirimaksut	Lasten kohtuulliset leirimaksut ja niistä aiheutuvat matkakulut voidaan ottaa huomioon menona laskua tai muuta tositetta vastaan toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakkaana olevalle perheelle.
Lapsiperheen lomamenot	Huomioitava lomatuki vuodessa on enintään 50 €/perheenjäsen ja lisäksi matkakulut. Menona voidaan huomioida tuetun loman kohtuullinen omavastuuosuus ja matkakulut. Tuetun loman menot huomioidaan enintään kerran vuodessa toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakkaana olevalle perheelle.

13 Matkakulut

13.1 Paikallisliikennekulut

Paikallisliikenteen käyttö kuuluu pääsääntöisesti perusosalla katettaviin menoihin (Laki toimeentulotuesta 7 §).

13.2 Työllistymistä edistävä toiminta ja matkakorvaukset

Jos asiakkaalla on oikeus kulukorvaukseen, hänen tulee kustantaa matkakulut itse. Kulukorvauksen voi saada, jos osallistuu työkokeiluun, koulutuskokeiluun, ura- ja työnhakuvalmennukseen tai työvoimaviranomaisen hyväksymään maahanmuuttajan omaehtoiseen opiskeluun. Koska kulukorvaus maksetaan kuun lopussa, voidaan ensimmäiselle kuukaudelle myöntää täydentävää toimeentulotukea matkalippuun. Mikäli henkilön aktiivitoimet järjestetään oman asuinalueen ulkopuolella, arvioidaan kulukorvauksen riittävyys matkakustannuksiin tapauskohtaisesti. Mikäli henkilö osallistuu työllisyyttä edistävään aktivointitoimintaan, mutta hän ei ole oikeutettu kulukorvaukseen, myönnetään täydentävää toimeentulotukea matkalippuun koko toimintaan osallistumisen ajaksi.

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvilla maksetaan kulukorvausta tai toimintarahaa. Lisäksi maksetaan osallistumisesta aiheutuvista matkakuluista matkakorvausta halvimman matkustustavan mukaisesti. Toimeentulotukea ei ole perusteltua myöntää kuntouttavassa työtoiminnassa olevan henkilön matkakuluihin.

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää mm. tilityö-, työturvallisuus- ja hygieniakorttien sekä anniskelupassien suoritusmaksuihin. Kortin tai passin tulee olla hakijalle välttämätön ja edistää asiakkaan työllistymismahdollisuuksia huomattavasti, ts. työpaikan tulee olla tiedossa ja kortin tai passin on oltava edellytys työn saamiselle. Lisäksi on selvitettävä, että työpaikka, työvoimaviranomainen tai joku muu toimija ei kustanna korttia tai passia.

13.3 Matkalippu kotipaikkakunnalle palaamiseksi

Matkakustannukset kotipaikkakunnalle voidaan myöntää täydentävänä toimeentulotukena, jos kyseessä on suomalainen tai muun Pohjoismaan kansalainen (Pohjoismainen sosiaalipalvelusopimus 6. artikla). Muiden maiden kansalaiset ohjataan tarvittaessa oman maansa edustustoon.

Ensin selvitetään asiakkaan kotipaikkakunta ja taloudellinen tilanne, jonka jälkeen matkalippuhakemuksen käsittelijä ratkaisee, myönnetäänkö matkalippu ja tehdäänkö takaisinperintäpäätös. Ensisijaisesti tehdään maksusitoumus. Jos asiakkaan tilanne johtuu rikoksesta, ohjataan asiakas tekemään rikosilmoitus poliisilaitokselle. Kopio rikosilmoituksesta liitetään hakemukseen.

Matkalippua ei pääsääntöisesti myönnetä toistamiseen. Mikäli asiakas hakee uudestaan matkalippua muutaman vuoden sisällä, on harkittava, onko tarkoituksenmukaista vaatia asiakkaalta tarkempia tulotietoja ja selvityksiä.

Sosiaalipäivystyksestä voidaan myöntää matkalippu kiireellisissä tilanteissa virka-ajan ulkopuolella ehkäisevänä toimeentulotukena.

13.4. Ulkomaille matkustaminen ja ulkomailla oleskelu

Ulkomaille matkustamisesta tai ulkomailla oleskelusta syntyneitä menoja ei lähtökohtaisesti oteta huomioon toimeentulotukea myönnettäessä.

13.5. Sosiaalisen kuntoutuksen matkat

Sosiaaliseen kuntoutukseen osallistuvalla voidaan korvata osallistumisesta aiheutuvista toteutuneista matkakuluista toimeentulotukena matkakorvausta halvimman matkustustavan mukaisesti. Asiakkaalle korvataan julkisen liikenteen mukaiset kustannukset tai oman auton käytöstä kilometrikorvaukset Kelan voimassa olevan taksan mukaisesti, jos julkinen liikenne ei ole käytettävissä. Matkakorvaus maksetaan, jos yhdensuuntainen matka ylittää 5 km. Työntekijällä on harkinnan mahdollisuus myöntää matkakorvauksia myös kilometrirajan alittavista matkoista perustuen asiakkaan terveydellisiin seikkoihin.

14 Lainat, osamaksut ja muut velat

Lainojen ja velkojen maksamista ei huomioida menoina. Velalliset asiakkaat on ensisijaisesti ohjattava talous- ja velkaneuvontaan tai sopimaan vapaaehtoisesta velkojen järjestelystä.

15 Kulkuvälineet

15.1 Auto, autotarvikkeet ja -vakuutus

Autoon liittyviä menoja ei huomioida.

15.2 Polkupyörä

Polkupyörään voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea perustelluista syistä, kuten esimerkiksi koulu- tai työmatkojen kulkeminen.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Polkupyörä, aikuinen	80 €
Polkupyörä, lapsi (5–17 v)	100 €
Polkupyörä, lapsi (alle 5 v)	Ei huomioida menona

16 Opiskelijan opintoihin liittyvät menot

Jos opiskelija ei kuulu maksuttoman toisen asteen koulutuksen piiriin, opiskelusta aiheutuvia erityisiä menoja voi olla mahdollista kattaa täydentävällä toimeentulotuella.

Lukiossa ja ammattiin johtavassa toisen asteen oppilaitoksessa, pääsääntöisesti ensimmäistä tutkintoon opiskelevalle otetaan huomioon välttämättömistä oppikirjoista ja välttämättömistä opiskelutarvikkeista aiheutuvat menot. Hakemuksen liitteenä tulee olla koulun vahvistama selvitys jakson tai lukukauden aikana tarvittavista kirjoista ja opiskelutarvikkeista. Koulukirjat vaihtuvat usein, ensisijaisesti edellytetään käytettyjen kirjojen hankkimista tai kirjastosta lainaamista.

Aikuislukiossa tai lukion aikuislinjalla opiskelevan oppikirjoja ei huomioida menona, koska aikuislukiossa tai lukion aikuislinjalla opiskelu ei ole päätoimista, vaan tarkoitettu esim. työn ohessa suoritettavaksi, eikä opiskeluun ole mahdollista saada opintotukea.

Muut välttämättömät em. opintoihin liittyvät opiskelumenot (kuten näyttötutkintomaksu, työvälineet, myös oppilaitoksen velvoittaman tietokoneen vuokra/pantti/hankkiminen) tai työvaatteet voidaan ottaa huomioon menona. Tarvittaessa pyydetään asiakasta toimittamaan oppilaitoksen selvitys välttämättömistä menoista.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Oppikirjat ja opiskelutarvikkeet	Välttämättömiin opintoihin liittyviin oppikirjoihin, opiskelutarvikkeisiin ja opiskelumenoihin myönnetään tarvittaessa täydentävää toimeentulotukea maksuttoman toisen asteen piiriin kuulumattomille. Tarvittaessa pyydetään asiakasta toimittamaan oppilaitoksen selvitys välttämättömistä menoista.
Tietokone	300 € Tietokoneen hankinta huomioidaan lukio-opiskelijalle tai mikäli koneen hankinta on oppilaitoksen selvityksen mukaan välttämätön.
Ylioppilaskoemaksu	Huomioidaan viiden aineen koemaksut. Hyväksytään myös hajautetun tutkinnon maksut. IB-tutkinnosta huomioidaan ylioppilaskokeen kokonaisuutta vastaava osuus, ellei ole painavia perusteita huomioida maksu kokonaisuudessaan.
Pääsykoemaksut	Oppilaitosten pääsykoemaksuihin ja pääsykokeisiin osallistumisesta aiheutuvia matkakustannuksia ei huomioida.
Ylioppilaskunnan jäsenmaksu	Ylioppilaskunnan jäsenmaksua ei huomioida.
Yksityisten oppilaitosten kulut	Yksityisissä oppilaitoksissa opiskeluun liittyviä kustannuksia ei

huomioida.

17 Perhejuhlat

Perhejuhlien, kuten ristiäisten, rippijuhlien ja häiden järjestämiseen ei pääsääntöisesti myönnetä toimeentulotukea. Sosiaalityöntekijän tai sosiaalihjaajan erityisellä harkinnalla voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea kertaluontoisesti 100 euroa niissä tapauksissa, joissa perheellä on pitkä toimeentulotukiasiakkuus. Syntymäpäiviin tukea ei myönnetä.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Perhejuhlat	100 € / perhejuhla

18 Terveystuettomenot

18.1 Terveystuettomenot

Asiakkaan hoidon tarve arvioidaan julkisessa terveydenhoidossa ja Kela myöntää julkisen terveydenhuollon menoihin perustoimeentulotukea. Julkisen terveydenhuollon, hammashoidon sekä silmälasien/piilolinssien hankinnan kustannukset kuuluvat perustoimeentulotuella katettaviin menoihin (myös yksityinen silmä lääkäri, jos optikko ei pysty määräämään silmälasia). Tämän lisäksi Kela hyväksyy ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) asiakasmaksut, ylioppilaskuntien pakollisten jäsenmaksujen terveydenhoitomaksusuudet sekä Kelan kuntoutuksena korvaamien psykoterapioiden omavastuuosuudet.

Kela arvioi kohtuulliset terveydenhuollon menot. Jos asiakas on saanut kielteisen perustoimeentulotukipäätöksen tuloylijäämän vuoksi ja hänelle tulee suuret terveydenhuollon menot, ohjataan asiakasta hakemaan menoihin perustoimeentulotukea Kelasta. Hänen tulee täyttää tällöin Kelan tarkistushakemus, TO1, jossa ilmoittaa muuttuneet tiedot. Pääsääntöisesti terveydenhuollon menoihin ei myönnetä täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Poikkeuksena voidaan tukea psykoterapiakäyntien aloituskäyntejä, maksimissaan kolme (3) kertaa.

Kela myöntää toimeentulotukea terveydenhuollon käynteihin liittyviin Kelan korvaamien taksimatkojen omavastuuosuuksiin ja ambulanssimatkojen omavastuuosuuksiin. Kela saattaa myöntää myös toimeentulotukea julkisen liikenteen käytöstä aiheutuviin menoihin, jos asiakkaalla on paljon terveydenhuollon käyntejä, esim. korvaushoito. Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää matkakuluihin päihdekuntoutusta varten sosiaalityöntekijän tai sosiaalihjaajan asiakassuunnitelmaan perustuen, ellei Kela korvaa kyseisiä matkakuluja.

18.2 Lääkkeet

Täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään lääkkeisiin vain kertaluontoisesti yllättävässä tilanteessa, esimerkiksi kun asiakas kotiutetaan sairaalasta ja Kela ei myönnä hänelle perustoimeentulotukea eikä asiakkaalla itsellään ole varoja. Kelan tulee ratkaista perustoimeentulotuki myös kiireellisessä tilanteessa.

Hyvinvointialueen myöntämä toimeentulotuki lääkkeisiin myönnetään vain ehkäisevänä toimeentulotukena. Myönnetty maksusitoumus rajataan ajallisesti ja määrällisesti.

Ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään vain Kelan hyväksymiin lääkevalmisteisiin. Kela arvioi lääkkeen tarpeellisuuden ja vastaa päätöksenteosta. Kela vastaa myös siitä, huomioiko se hakijan lääkekulutet järjestelyaikana, jonka aikana hakijalle järjestetään korvaava lääke tai hoito.

19 Vaate- ja jalkinemenot

Vaate- ja jalkinemenot sisältyvät pääsääntöisesti toimeentulotuen perusosaan (Laki toimeentulotuesta 7 §).

19.1 Laitoshoidossa olevien vaate- ja jalkinemenot

Laitoshoidossa olevalle voidaan myöntää avustusta vaatteisiin ja/tai jalkineisiin, mikäli hoito on kestänyt pitkään ja asiakkaalla on käytössään vain käyttövara. Pitkäaikaishoitopäätöksellä hoidossa olevan tulee esittää esim. sairaalan sosiaalityöntekijän lausunto vaatteiden ja/tai jalkineiden tarpeesta.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Laitoshoidossa olevan vaate- ja jalkinemenot	200 €, kertaluontoisesti

19.2 Romanihame

Pääsääntöisesti romaninainen tarvitsee hameen 15 vuoden iässä. Romanihameeseen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea kahden vuoden välein, mikäli asiakas on perustoimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakas ja käyttää jatkuvasti romanihametta. Vain satunnaiseen, esimerkiksi juhlakäyttöön tulevia hameita kustannetaan harvemmin kuin kahden vuoden välein. Mikäli asiakas on muuttanut toiselta hyvinvointialueelta, tarkistetaan lähtöpaikkakunnalta tarvittaessa, milloin hameeseen on viimeksi myönnetty toimeentulotukea.

Romanihameen korjaukseen voidaan myös harkinnan mukaan myöntää toimeentulotukea. Toimeentulotuki myönnetään ensisijaisesti maksusitoumuksena ompelimoon. Muut romanivaatteet sisältyvät perusosaan.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Romanihame	500 €, kahden vuoden välein

19.3 Sairauden aiheuttamat vaate- ja jalkinemenot

Sairauden aiheuttamiin vaate- ja jalkinemenoihin voidaan myöntää kertaluontoisesti täydentävää toimeentulotukea esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakkaan on hankittava kokonaan uusi vaatekerta äkillisen painonnousun tai -laskun takia.

Tuen tarve	Hyvinvointialueen linjaus
Sairauden aiheuttamat vaate- ja jalkinemenot	120 €, kertaluontoisesti

20 Velat

Kela voi myöntää velkajärjestelyssä olevalle toimeentulotukea poikkeustilanteessa. Asiakas ohjataan hakemaan ensin perustoimeentulotukea. Velkajärjestelyn lyhennykset eivät ole perustoimeentulotuessa huomioitavia menoja.

Jos asiakas hakee täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, hänen kanssaan katsotaan taloudellinen tilanne tiliotteiden, haettujen menojen ja maksuohjelman laskelman perusteella. Jos asiakkaan menot ovat kasvaneet siitä, kun maksuohjelma on vahvistettu käräjäoikeudessa, ja tulot

eivät riitä enää kaikkiin ohjelmassa määriteltyihin menoihin, on perusteltua myöntää ehkäisevää toimeentulotukea esim. terveydenhuollon menoihin tai yksittäiseen asiakkaalle välttämättömään menoon.

21 Vuokravelka, vuokratähti

Vuokravelkoihin myönnetään toimeentulotukea vain erityisin perustein. Mikäli asiakkaalla on vuokravelkaa, tulee tarkistaa oikeus takautuvaan toimeentulotukeen Kelasta.

Vuokravelkatilanteeseen tulee aina liittyä työskentelyä asiakkaan kanssa. Ennen toimeentulotuen myöntämistä vuokravelkaan tulee aina varmistaa, että toimeentulotuki turvaa asumisen jatkumisen. On myös aina arvioitava asiakkaan kokonaistilanne, nykyisen asumismuodon sopivuus ja erityisen tuen tarve taloudellisten asioiden hoitoon. Asunnottomuuden uhka on aina peruste asiakkaan kanssa tehtävälle suunnitelmalliselle sosiaalityölle. Asiakkaan kanssa tehdään suunnitelma, jossa sovitaan jatkotoimenpiteistä ja jonka tavoitteena on ehkäistä jatkorästien syntyminen. Lisäksi tulee selvittää, millaisin toimenpitein asiakas voisi välttää asunnottomuuden ja miten sosiaalitoimi voi häntä tässä tukea. Keinoina voidaan käyttää asiakkaan vastuuttamista oman maksusuunnitelman laatimisessa, taloudellista ohjausta ja neuvontaa.

22 Vuokravakuus, varastomaksut ja muuttokustannukset

22.1 Muuttokustannukset

Muuttokulut kuuluvat perustoimeentulotukeen ja niihin ottaa kantaa Kela. Vain niissä poikkeustilanteissa, joissa Kela on hylännyt asiakkaan muuttokuluhakemuksen ja hyvinvointialueen sosiaalialan ammattilainen pitää niiden myöntämistä asiakkaan erityistilanne (esim. terveydelliset syyt, itsenäisen suoriutumisen tukeminen tms.) huomioiden perusteltuna, voidaan muuttokulut myöntää täydentävänä toimeentulotukena. Asiakas neuvottelee muuttokuluista sen hyvinvointialueen kanssa, josta hän muuttaa pois.

Täydentävänä toimeentulotukena muuttokuljetuskulut myönnetään lähtökohtaisesti maksusitoumuksena. Maksusitoumusta varten pyydetään kustannusarvio.

22.2 Varastomaksut

Varastomaksut sisältyvät Kelan myöntämiin etuuksiin. Kela voi myöntää varastomaksua kolmen kuukauden ajan.

22.3 Vuokravakuus

Kela myöntää perustoimeentulotuen ja kohdentaa kustannukset siihen kuntaan, jossa perhe tai henkilö asuu tuen myöntämisen aikana. Vuokravakuus myönnetään pääsääntöisesti Kelasta. Kela arvioi asiakkaan vuokravakuuden tarpeen oman ohjeistuksensa mukaisesti (kts. Kelan ohjeistus). Jos asiakkaalla on toimeentulotuessa ylijäämäinen laskelma, tarkistaa Kelan virkailija, täyttyvätkö vuokravakuuden myöntämisen kriteerit ja arvioi, pystyykö asiakas omista tuloistaan ja varoistaan maksamaan vuokravakuuden. Kela saattaa edellyttää säästämistä, jos asiakasta ei välittömästi uhkaa asunnottomuus ja asiakas saisi vakuuden säästettyä kohtuullisessa ajassa. Jos vuokravakuuden kriteerit täyttyvät ja asiakas ei voi asumistaan ilman vuokravakuutta turvata, voi Kela harkita vuokravakuuden myöntämistä tuloylijäämästä huolimatta. Jos hyvinvointialueen sosiaalialan ammattilaisella on tiedossa sosiaalisia perusteita, joiden vuoksi hänen näkemyksensä mukaan vuokravakuus tulisi myöntää, voi hän kirjoittaa asiasta lausunnon perusteluineen Kelaan (esim. olosuhteet nuoren aikuisen kotona).

Mikäli asiakas hakee vuokravakuutta täydentävänä tai ehkäisevänä toimeentulotukena, varmistetaan ensin, onko hän hakenut sitä Kelasta. Jos Kela ei myönnä vuokravakuutta, tulee selvittää asiakkaan mahdollisuus järjestää vuokravakuus itse esim. lainalla, jos luottotiedot ovat kunnossa tai mikäli kuukausittainen ylijäämä on suuri, säästämällä. Jos asiakas ei pysty itse järjestämään vuokravakuutta, arvioidaan, onko riittäviä perusteluita myöntää vuokravakuus täydentävästä toimeentulotuesta. Vuokravakuus voidaan myöntää rahana vain erityisen painavasta syystä.

Perusteita vuokravakuuden myöntämiseen voivat olla:

- Avo- tai avioero
- Terveydelliset syyt
- Perhekoon muutos
- Asunnottomuus tai asunnottomuuden uhka
- Työpaikan tai opiskelupaikan saaminen toiselta paikkakunnalta
- Asunnon vaihtaminen edullisempaan kohtuullisuusharkinnan vuoksi.

Vuokravakuutta ei myönnetä, kun kysymyksessä on

- Mukavuussyyt (esim. sauna, piha, kaupunginosan vaihto)
- Tilanne, jossa asiakas ehdottaa muuttoa normia kalliimpaan asuntoon
- Muutto, joka johtuu muusta kuin työ- tai opiskelupaikan saamisesta

Vakuuksien realisoinnista vastaa se taho, joka sen on myöntänyt. Vuokranantaja lähettää laskun vakuuden myöntäneelle taholle, jossa vakuusvaatimuksen oikeellisuus tutkitaan. Vuokranantajien kysymyksiin vastataan vakuuden myöntäneessä toimipaikassa. Vuokranantajaa ohjataan lukemaan vuokravakuuden realisointiin liittyvät ohjeet maksusitoumuksesta tai sen liitteistä.